

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 8 lutego 2016 r.

Pozycja 100

POSTANOWIENIE

z dnia 4 lutego 2016 r.

Sygn. akt Ts 110/15

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Julia Przyłębska – przewodnicząca
Andrzej Rzepliński – sprawozdawca
Leon Kieres,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 września 2015 r. o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej M.J.,

p o s t a n a w i a:

nie uwzględnić zażalenia.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 13 marca 2015 r. (data nadania) M.J. (dalej: skarżący) wystąpił o zbadanie zgodności z art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 2 w związku z art. 79 ust. 1 i art. 190 ust. 5 Konstytucji: po pierwsze, art. 117³ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 101, ze zm.; dalej: k.p.c.) w zakresie, w jakim przepis ten imienne wyznaczenie pełnomocnika z urzędu do sporządzenia skargi konstytucyjnej powierza organom samorządu zawodowego; po drugie, art. 118 § 5 k.p.c. w zakresie, w jakim przewiduje możliwość sporządzenia przez pełnomocnika ustanowionego z urzędu w celu złożenia skargi konstytucyjnej opinii o braku podstaw do wniesienia skargi konstytucyjnej.

Postanowieniem z 28 września 2015 r. Trybunał Konstytucyjny odmówił nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej z powodu jej braków formalnych.

Zasadniczym powodem niedopuszczalności przekazania skargi do merytorycznej kontroli było złożenie jej z naruszeniem art. 48 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643, ze zm.; dalej: ustawa o TK), pełnomocnik, który wniósł skargę, nie był bowiem umocowany do reprezentowania skarżącego i sporządzenia skargi w sprawie, w związku z którą została ona złożona.

Trybunał podkreślił w zaskarżonym postanowieniu, że skarga została sformułowana w związku z postanowieniem Sądu Okręgowego w K. z listopada 2014 r., tymczasem pełnomocnik, który sporządził skargę konstytucyjną, został wyznaczony przez Okręgową Radę Adwokacką w K. pismem z 10 lutego 2015 r. – w związku z postanowieniem Sądu Rejonowego w T. z października 2014 r. o ustanowieniu dla skarżącego pełnomocnika z urzędu „celem wniesienia skargi konstytucyjnej na normę art. 118 § 5 k.p.c.”. Mając

powyższe na uwadze, Trybunał stwierdził, że pełnomocnik, który sporządził analizowaną skargę konstytucyjną nie był umocowany do jej sformułowania w sprawie, w której ostatecznym orzeczeniem było postanowienie Sądu Okręgowego w K. z listopada 2014 r. Okoliczność ta przesądziła o odmowie nadania dalszego biegu rozpoznawanej skardze.

Trybunał zaznaczył również, że przedmiot skargi został określony w postanowieniu Sądu Rejonowego w T. z października 2014 r. Biorąc zatem pod uwagę treść tego postanowienia, przedmiotem kontroli mógł być jedynie art. 118 § 5 k.p.c., w zakresie zarzutu niekonstytucyjności art. 117³ k.p.c. złożona skarga była więc niedopuszczalna.

Ponadto Trybunał stwierdził, że rozpoznawana skarga nie spełnia przesłanki określonej w art. 79 ust. 1 Konstytucji i art. 46 ust. 1 ustawy o TK. Skarżący nie wskazał prawidłowo orzeczenia, którego podstawę prawną stanowił art. 118 § 5 k.p.c. i które ukształtowało ostatecznie jego sytuację prawną w sprawie, w związku z którą został ustanowiony jego pełnomocnik, a w konsekwencji nie uprawdopodobnił, że skarga została wniesiona do Trybunału z dochowaniem określonego w art. 46 ust. 1 ustawy o TK terminu.

Niezależnie od powyższych przesłanek, przesądzających o niemożności przekazania skargi do merytorycznej kontroli, Trybunał postanowił odnieść się do zarzutu niekonstytucyjności art. 118 § 5 k.p.c. Zaznaczył przy tym, że mimo wskazania w *petitum* skargi jako wzorców jego kontroli art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 2 w związku z art. 79 ust. 1 i art. 190 ust. 5 Konstytucji zarzut sformułowany w skardze dotyczy *de facto* naruszenia prawa do odpowiedniego ukształtowania procedury sądowej i rozpatrzenia sprawy przez właściwy sąd (art. 45 ust. 1 Konstytucji) oraz zakazu zamykania drogi sądowej (art. 77 ust. 2 Konstytucji). Skarżący zarzucił naruszenie wskazanych praw przez art. 118 § 5 k.p.c. w zakresie, w jakim dopuszcza on możliwość sporządzenia przez adwokata lub radcę prawnego wyznaczonego z urzędu opinii o braku podstaw do wniesienia skargi, a także poinformowania o tym strony oraz sądu. Innymi słowy, w ocenie skarżącego niekonstytucyjna jest możliwość sporządzenia przez pełnomocnika ustanowionego z urzędu w celu złożenia skargi konstytucyjnej opinii o braku podstaw do jej wniesienia. Tak sformułowany zarzut Trybunał uznał za oczywiście bezzasadny.

Na powyższe postanowienie skarżący wniósł 9 października 2015 r. zażalenie, w którym zakwestionował prawidłowość ustaleń Trybunału. Nie zgodził się przede wszystkim ze stwierdzeniem, że pełnomocnik, który sporządził skargę, nie był do tego umocowany. Zdaniem skarżącego: „Wprawdzie w niniejszej sprawie pełnomocnik z urzędu został ustanowiony postanowieniem Sądu Rejonowego w T. z października 2014 r., jednak został on ustanowiony w związku z wnioskiem skarżącego z dnia 24 grudnia 2014 r. – a nie, jak błędnie przyjął to w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia Trybunał, w związku z wnioskiem skarżącego z 6 grudnia 2013 r.”. Ponadto skarżący podkreślił, że wbrew stanowisku Trybunału skarga została wniesiona z dochowaniem trzymiesięcznego terminu określonego w art. 46 ust. 1 ustawy o TK.

W przekonaniu skarżącego Trybunał niesłusznie uznał również, że przedmiotem skargi mógł być jedynie art. 118 § 5 k.p.c. Pełnomocnik ustanowiony przez sąd w celu sporządzenia skargi konstytucyjnej nie jest bowiem – w jego ocenie – związany stanowiskiem osoby, która ubiega się o jego ustanowienie, ale samodzielnie – po analizie akt sprawy – określa zakres zaskarżenia. Dlatego też, według niego, Trybunał w postanowieniu z 28 września 2015 r. bezzasadnie odmówił rozpoznania zarzutów odnoszących się do niekonstytucyjności art. 117³ k.p.c.

Skarżący zakwestionował także stanowisko Trybunału dotyczące braku podstaw zarzutu naruszenia prawa do sądu (art. 45 ust. 1 Konstytucji) oraz zakazu zamykania drogi sądowej (art. 77 ust. 2 Konstytucji) przez art. 118 § 5 k.p.c. Skarżący powtórnie przytoczył argumenty zawarte w uzasadnieniu skargi, wskazując, iż przedstawienie przez pełnomocnika ustanowionego przez sąd w celu sporządzenia skargi konstytucyjnej opinii o braku podstaw

do jej wniesienia zamyka osobom, które nie są w stanie ponieść kosztów ustanowienia pełnomocnika z wyboru dostęp do rozpoznania ich sprawy. Ponadto wskazał, że ocena przez sąd opinii, o której mowa w art. 118 § 5 k.p.c., ograniczona jest do kwestii formalnych, przedstawione zaś w niej przez pełnomocnika argumenty merytoryczne pozostają poza wszelką kontrolą.

Mając powyższe na uwadze, skarżący wniósł o uwzględnienie zażalenia i przekazanie skargi do merytorycznej kontroli.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Na podstawie art. 138 w związku z art. 139 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 1064, ze zm.; dalej: ustawa o TK z 2015 r.) z dniem 30 sierpnia 2015 r. utraciła moc poprzednia ustawa o TK. Jednak zgodnie z art. 134 pkt 1 ustawy o TK z 2015 r. w sprawach wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie tej ustawy w postępowaniu przed Trybunałem w zakresie dotyczącym wstępnego rozpoznania stosuje się przepisy dotychczasowe, tzn. przepisy ustawy o TK. Rozpatrywane zażalenie dotyczy postanowienia o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej, która została wniesiona przed 30 sierpnia 2015 r., dlatego do jej wstępnej kontroli, a zatem i do rozpoznania złożonego zażalenia, zastosowanie mają nadal przepisy ustawy o TK.

2. Zgodnie z art. 36 ust. 4 w związku z art. 49 ustawy o TK skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej. Trybunał, w składzie trzech sędziów, rozpatruje zażalenie na posiedzeniu niejawnym (art. 25 ust. 1 pkt 3 lit. b w związku z art. 36 ust. 6-7 i z art. 49 ustawy o TK). Trybunał Konstytucyjny bada w szczególności, czy wydając zaskarżone postanowienie, prawidłowo stwierdził istnienie przesłanek odmowy nadania skardze dalszego biegu. Oznacza to, że na etapie rozpoznania zażalenia Trybunał analizuje przede wszystkim te zarzuty, które mogą podważyć trafność ustaleń przyjętych za podstawę zaskarżonego rozstrzygnięcia.

3. Trybunał Konstytucyjny stwierdza, że zaskarżone postanowienie jest prawidłowe, a zarzuty podniesione w zażaleniu nie zasługują na uwzględnienie.

4. Zasadniczą przesłanką odmowy przekazania skargi konstytucyjnej do merytorycznej kontroli było sporządzenie jej przez pełnomocnika ustanowionego z urzędu w sprawie, w związku z którą nie został umocowany.

4.1. W zaskarżonym postanowieniu Trybunał dokładnie odniósł się do stanu faktycznego i prawnego sprawy, dlatego też w obecnym składzie Trybunał postanowił przypomnieć jedynie najistotniejsze ustalenia. Sąd Rejonowy w T., po rozpoznaniu wniosku skarżącego z 6 grudnia 2013 r. o ustanowienie pełnomocnika z urzędu, postanowieniem z października 2014 r. ustanowił dla skarżącego pełnomocnika „celem wniesienia skargi konstytucyjnej na normę art. 118 § 5 k.p.c.”. W związku z tym postanowieniem Okręgowa Rada Adwokacka w K. wyznaczyła adwokata (pismo z 10 lutego 2015 r.), który sporządził rozpoznawaną skargę konstytucyjną. W skardze tej skarżący zarzucił niezgodność art. 117³ oraz art. 118 § 5 k.p.c. z art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 2 w związku z art. 79 ust. 1 i art. 190 ust. 5 Konstytucji. Jako ostateczne orzeczenie wydane na podstawie zaskarżonych przepisów i naruszające określone w skardze konstytucyjne prawa skarżący wskazał zaś postanowienie Sądu Okręgowego w K. z listopada 2014 r. a zatem orzeczenie zapadłe już po wyznaczeniu pełnomocnika.

4.2. Trybunał prawidłowo uznał zatem, że pełnomocnik – ustanowiony postanowieniem z października 2014 r. – nie był umocowany do sporządzenia skargi w związku z postanowieniem z listopada 2014 r.

4.3. Jako oczywiście bezzasadny uznaje przy tym Trybunał przedstawiony w zażaleniu zarzut skarżącego, jakoby postanowienie z października 2014 r. zostało wydane na skutek wniosku skarżącego z 24 grudnia 2014 r.

4.4. Na marginesie Trybunał zwraca uwagę, że wniosek z 24 grudnia 2014 r. o ustanowienie pełnomocnika z urzędu w celu sporządzenia skargi konstytucyjnej w związku z postanowieniem Sądu Okręgowego w K. z listopada 2014 r. został rozpatrzony przez Sąd Rejonowy w T., który postanowieniem ze stycznia 2015 r. ustanowił dla skarżącego pełnomocnika z urzędu w celu sporządzenia skargi konstytucyjnej.

4.5. Mając powyższe na uwadze, Trybunał jednoznacznie stwierdza, że w analizowanej sprawie pełnomocnik skarżącego nie został ustanowiony do sporządzenia skargi konstytucyjnej w związku z postanowieniem Sądu Okręgowego w K. Okoliczność ta – jak słusznie wskazał Trybunał w postanowieniu z września 2015 r. – przesądziła o niedopuszczalności przekazania skargi do merytorycznej kontroli.

5. Trybunał w obecnym składzie za prawidłowe uznaje również przedstawione w zaskarżonym postanowieniu stanowisko dotyczące odmowy nadania dalszego biegu skardze w zakresie zarzutu niezgodności z Konstytucją art. 117³ k.p.c. Na wstępie Trybunał przypomina, że pełnomocnik procesowy, sporządzając skargę konstytucyjną, jest związany treścią pełnomocnictwa, a w przypadku pełnomocnika z urzędu – treścią postanowienia sądu. Wbrew przedstawionym w zażaleniu twierdzeniom pełnomocnik nie może więc samodzielnie kształtować ani wzorców, ani przedmiotu kontroli, gdyż wiąże go w tym zakresie treść pełnomocnictwa. W sprawie skarżącego Sąd Rejonowy w T. w postanowieniu z października 2014 r. ustanowił pełnomocnika z urzędu „celem wniesienia skargi konstytucyjnej na normę art. 118 § 5 k.p.c.”. Orzeczenie to jednoznacznie określiło więc przedmiot skargi. Trybunał trafnie stwierdził zatem w postanowieniu z 28 września 2015 r., że ocena zarzutu niekonstytucyjności art. 117³ k.p.c. w analizowanej sprawie była niedopuszczalna.

6. Trybunał w obecnym składzie w pełni potwierdza również zasadność odmowy nadania dalszego biegu skardze z uwagi na nieokreślenie orzeczenia, którego podstawę prawną stanowiłby art. 118 § 5 k.p.c. i które ukształtowałoby sytuację prawną skarżącego w sprawie, w związku z którą został ustanowiony pełnomocnik, czego konsekwencją było nieuprawdopodobnienie, że skarga została wniesiona z dochowaniem terminu określonego w art. 46 ust. 1 ustawy o TK.

7. Zasadności postanowienia z 28 września 2015 r. nie podważają również przedstawione przez skarżącego argumenty mające poddać w wątpliwość ustalenia co do oczywistej bezzasadności zarzutów sformułowanych w skardze. W zaskarżonym postanowieniu Trybunał wskazał, że przytoczone przez skarżącego racje mające świadczyć o niekonstytucyjności art. 118 § 5 k.p.c. w zakresie, w jakim przepis ten dopuszcza możliwość sporządzenia przez pełnomocnika ustanowionego z urzędu w celu złożenia skargi konstytucyjnej opinii o braku podstaw do jej wniesienia, nie znajdują podstaw w stopniu oczywistym. W zażaleniu skarżący, odnosząc się do ich oceny dokonanej przez Trybunał, ograniczył się do ponownego przedstawienia argumentów, które – w jego przekonaniu –

świadczą o niekonstytucyjności zakwestionowanej regulacji. W tym stanie rzeczy należy raz jeszcze stwierdzić, że powtórne przytoczenie, na tym etapie postępowania, twierdzeń, które Trybunał uznał za pozbawione podstaw i tym samym niespełniające wymogu wynikającego z art. 49 w związku z art. 36 ust. 3 i art. 47 ust. 1 pkt 2 ustawy o TK, nie podważa prawidłowości zaskarżonego postanowienia.

8. Wziąwszy powyższe pod uwagę, Trybunał Konstytucyjny – na podstawie art. 49 w związku z art. 36 ust. 7 ustawy o TK – nie uwzględnił zażalenia.